

ENERGETIKA ÉS KÜLPOLITIKA

INTERJÚ MICHAEL GEISSLERREL

Michael Geisslerrel a Német Szövetségi Köztársaság budapesti nagykövetségének diplomatájával beszélgettünk a német-országi energetikai kapcsolatokról, a megújuló energiaforrásokról, illetve az energiapiaci liberalizációról.

- Az Európai Unión belül néha eltérnek az állami és a vállalati szempontok az energiapolitika területén. Az energiabiztonság megkövetelné a szoros német-ukrán-országi együttműködést, ugyanakkor a régió vállalatai között igen éles verseny folyik. Mi ebben témában a német kormány álláspontja, illetve hogyan tudja a német kormány összeegyeztetni e különböző nézeteket?

- Az energiapolitika olyan terület, amelyen az államnak és a gazdaságnak különösen szorosan kell együttműködnie. A politika bizonyos energiaterületeken támogathatja a befektetéseket, vagy szabályozókat határozhat meg, amelyek hatással vannak az energiavállalatok működésére. Minél inkább visszavonul az állam az energiaellátásban betöltött aktív szereptől, az energiapolitika szempontjából annál fontosabb lesz az állam és az energiavállalatok közti párbeszéd minősége és intenzitása.

A fontos ellátó- és tranzitországokkal folytatott szoros együttműködés az egész európai energiapolitika feladata. Sok országban az állam az energiakonszernek többségi vagy egyedüli tulajdonosa, sőt, az államosítási tendencia az utóbbi években fel is erősödött. Innen ered az úgynevezett „energia-külpolitika”, azaz az ellátó- és tranzitországokkal folytatott dialógus kiemelkedő jelentősége. Az Oroszországgal folytatott együttműködésben az egyik legfontosabb feladatunk a Partnerségi és Együttműködési Megállapodás (PKA) utóegyezményének megkötése, amely majd alaposan kitér az energiakérdésekre. Oroszország hajlandó arra, hogy az Energia-Chartáról kötött szerződésből (amelyet Oroszország nem ratifikált) fontos elemeket átvegyen az új PKA-egyezménybe. Ez bátorító jelzés. Ezen kívül az EU kapcsolatait intenzívebbé kell tenni a Kaszpi-tengeri és Fekete-tengeri területekkel, hogy a forrásokat és szállítási útvonalakat tovább lehessen diverzifikálni. A források diverzifikálása különben a gazdaság ügye is, mivel ez segíti a versenyt és hosszú távon csökkenti az energia árát: a gazdaság és a kormányok ezen a ponton azonos érdekeket követnek.

- A német állam hosszú távú szerződést kötött a Gazprommal. Hogyan lehetséges ezt összhangba hozni az EU céljaival, amelyek az energiapolitika liberalizációját helyezik a középpontba?

- Az energiaellátás fontos kérdéseiről Németországban is elsősorban a vállalatok döntenek. Az állam csak a megfelelő keretfeltételekről tud gondoskodni, és bizonyos javaslatokat tud előterjeszteni, milyen irányba haladjon a jövőbeli fejlesztés. A szövetségi kormány egyetlen külföldi vállalattal, így a Gazprommal sem köt megállapodást. Ezzel szemben természetesen német cégek, csakúgy mint más cégek, szorosan együttműködnek a Gazprommal. Így a BASF és az E.ON német vállalatok 20 százalékos részesedéssel bírnak a Balti-tenger alján haladó gázvezeték építésére

létrejött Északi Áramlat konzorciumban, amelynek a Gazprom 51 százalékban tulajdonosa. A német szövetségi kormány támogatja ezt a projektet. A megállapodás aláírásakor ezért Oroszország elnöke, *Vlagyimir Putyin*, és az akkori német kancellár, *Gerhard Schröder* is jelen voltak. Schröder úr időközben az Északi Áramlat részvényesi bizottságának elnöke lett.

Németország számára a balti-tengeri gázvezeték a szállítási útvonalak fontos diverzifikációját jelenti az orosz földgáz szempontjából, és ezzel hozzájárul a gázellátás biztonságához. A kezdeményezés részét képezi a transzeurópai energiahálózatoknak (TEN-E) és így európai jelentőségű projekt, amely nemcsak Németország, hanem más európai államok ellátási biztonságát is növeli majd (például az Egyesült Királyságét). A balti-tengeri gázvezeték megvalósításában való részvétel más európai országok előtt is nyitva áll, azaz itt nem valamilyen kizárólagos német-orosz projektről van szó, hanem egy olyan infrastrukturális beruházásról, amelyből az egész EU profitál majd.

– Milyen stratégiát követ Németország a megújuló energiák területén? Mekkora lesz a megújuló energiák aránya 15–20 év múlva? Melyik megújuló energiatípusokat részesítik előnyben, illetve milyen szubvenciók rendszerét alkalmaznak ezek elterjedésének előmozdításáért? Összhangban van-e a támogatási stratégia az EU-irányelvekkel?

– Az Európai Unió Tanácsa 2007 márciusában, a német elnökség ideje alatt azt a célt tűzte ki, hogy 2020-ig a megújuló energiák arányát az EU-ban a primer energiafogyasztás területén 20 százalékra emeli. Ez nagyon ambiciózus cél. Németországban ez az arány 2006-ban 5,8 százalék volt. Az áramtermelésben a megújuló energiák nagyobb szerepet játszanak, itt a részesedésük 12 százalék volt. Egy, a német szövetségi kormány megbízásából elkészített tanulmány abból indul ki, hogy 2020-ig a megújuló energiák aránya Németországban az áramtermelés területén eléri a 27 százalékot. 2030-ban ennek a részesedésnek el kell érnie a 45 százalékot. A geotermikus energia és a vízenergia esetében természeti okok miatt Németországnak korlátozottak a fejlesztési lehetőségei. Igen nagymértékben fog nőni azonban a tengerpartok előtti szélenergia aránya, de ehhez először még ki kell építeni a szükséges hálózatot.

A megújuló energiákból termelt áramot Németországban már 1990 óta támogatják. A jogi alapot a „Törvény a megújuló energiák elsőbbségéről” című (megújuló-energia-törvény, EEG) jogszabály alkotja, amely 2004-ben váltotta fel elődjét, az árambetáplálási törvényt. Az új törvény előírja, hogy az átviteli hálózat üzemeltetői kötelesek a megújuló energiákból termelt áramot átvenni. A betáplált áram az energiahordozó jellegétől és az erőmű nagyságától függően kerül megtérítésre. Ehhez a törvényhez kapcsolódik egy példa nélküli sikertörténet: 2000 óta a megújuló energiák aránya az áramtermelésben megduplázódott, 6 százalékról 12 százalékra emelkedett.

Gyakran mondják, hogy a megújuló energiák sokba kerülnek az áramfogyasztóknak. Ezen vélemény képviselői csak a rövidtávú differenciális költségeket veszik figyelembe, amelyek 2006-ban Németországban kerekén 3,3 milliárd eurót jelentettek. Azt is figyelembe kell azonban venni, hogy a „zöld áram” rövid távon csökkenteni fogja a nagykereskedelmi áramköltséget, ezáltal a 2006-os évben Németországban kb. 5 milliárd eurót lehetett megtakarítani. Ehhez járulnak még a tüzelőanyag importjánál keletkező megtakarítások, kb. 1 milliárd euró nagyságban. Ha ehhez még

hozzászámoljuk az elkerült környezetkárosítást is, akkor kb. 9,3 milliárd eurós nemzetgazdasági haszon keletkezik.

A „zöld áram” támogatása összhangban áll az érvényes EU-jogszabályokkal, annak ellenére, hogy a megújuló energiákból nyert áram tekintetében a kedvezőbb átvételi árak alkalmazása elvben az EK-szerződés 87. cikkelye értelmében tiltott állami támogatást jelent. A megújuló energiákból nyert áram betáplálásának javadalmazását szabályozó 2001/77/EK számú irányelvben az EU megállapította, hogy a regionális és globális környezeti problémák megoldása – az EK-szerződés 174. cikkelye szerint – szintén közös EU-célkitűzés, és ebben az esetben prioritást élvez.

Reméljük, hogy a Németországnál sokkal jobb természeti adottságokkal rendelkező Magyarország is kihasználja majd a megújuló energiák nyújtotta lehetőséget.

– A bioüzemanyagok kérdésköre erőteljesen érinti a magyar mezőgazdaságot. Ön szerint mekkora mértékben veszi igénybe a német energiakereslet a magyar agráriumot?

– Az EU-tagállamok a 2007 márciusában megjelent, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével foglalkozó EU-stratégia keretében azt a célt tűzték ki, hogy 2020-ig a közlekedés által használt teljes benzin- és dízelfogyasztásban a bioüzemanyag arányát 10 százalékra emelik. Ezek a célkitűzések Németországban jelentősen megnövelik majd a bioüzemanyagok (biodízel és bioetanol) iránti keresletet, ezt az igényt közép- és hosszútávon nem lehet teljesen a német mezőgazdaság által előállított mennyiséggel fedezni. Jelenleg Németországban évente kb. 120 000 tonna bioetanolt állítanak elő, ami a teljes benzinfogyasztás 0,5 százalékát teszi ki. Itt nagy esélyei lesznek a magyar mezőgazdaságnak, a biodízel és bioetanol magyar termelőinek.

Ez igen pozitív fejlemény az elmúlt évek értékesítési nehézségeinek fényében, különösen a magyar kukoricára nézve. A mezőgazdasági termékek iránti világszerte tapasztalható kereslet már most is jelentős áremelkedéshez vezetett az agrártermékekénél. A Magyarország számára megnyíló lehetőségek hozzájárulhatnak a jövedelememelkedéshez, a munkahelyteremtéshez és -megtartáshoz, valamint e lehetőségek révén a vidéki területek a jövőben nagyobb nettó hozzáadott értéket állíthatnak elő.

– Németországban már lezajlott az energiaágazatban a piacok megnyitása. Milyen tapasztalatokra tettek szert ennek kapcsán? Rendelkeznek-e információkkal arról, milyen mértékben váltottak szolgáltatót a kisfogyasztók?

– A német energiapiac az 1998-as energiagazdálkodási törvény elfogadásával került liberalizálásra. Azóta az energia megtermelésének, átvitelének és elosztásának gazdasági szempontból egymástól elválasztva kell végbemennie. Vegyes tapasztalatokra tettünk szert ezzel kapcsolatban: az 1998-as liberalizáció után közvetlenül a magánfogyasztók számára az árak jelentősen csökkentek, időközben azonban ismételten erőteljes emelkedésnek lehettünk tanúi és az árak elérték a liberalizáció előtti szintet. A hatékony állami szabályozásra és versenyellenőrzésre nagyobb szükség van, mint valaha.

A Szövetségi Kartellhivatal 2007 januárjában először hozta nyilvánosságra egész Németországban a gázszolgáltatók háztartásoknak megszabott árait. Erre azért volt szükség, mert a gázellátás területén – a liberalizáció ellenére – a verseny csak nagyon lassan alakult ki. A magas gázárak miatt gyakran felmerül a kérdés, hogy a gázszolgál-

tatók nem élnek-e vissza piacvezető szerepükkel saját ellátási területükön, illetve az árképzés területén. A gázárak nyilvánosságra hozásának az volt a célja, hogy átláthatóságot hozzon, megkönnyítse az eljárást azon szolgáltatók ellen, akik visszaéltek a gázárral és így támogassa a versenyt.

1998 óta Németországban viszonylag kevés fogyasztó változtatta meg a szolgáltatóját. A kereken 13 millió háztartásból 11 millió új tarifát választott, de maradt a régi szolgáltatónál. A fogyasztóvédelmi szervezetek felhívták a figyelmet arra, hogy ily módon a háztartások számára nem igazán váltak elérhetővé megtakarítási lehetőségek.

KIRÁLY NÓRA-SUGÁR ANDRÁS